Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004887

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-08-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ЗНУ від 08.09.2026 № 400

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соха Наталія Володимирівна
2. Nataliia Sokha

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3008-4834

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 62234 Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 21-08-2026

Спеціальність за освітою: Дошкільна освіта. Логопедія

Місце роботи здобувача: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15021

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.07

Тема дисертації:

1. Підготовка майбутніх вчителів-логопедів до формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в інклюзивному освітньому середовищі

2. Training of Future Speech and Language Teachers for the Formation of Communicative and Speech Competence of Preschool Children in an Inclusive Educational Environmen

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню, розробленню та експериментальній перевірці організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів-логопедів до формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в інклюзивному освітньому середовищі. Актуальність дослідження зумовлена модернізацією системи вищої та інклюзивної освіти, необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців спеціальної освіти, здатних здійснювати професійну діяльність в умовах освітнього різноманіття, а також потребою вдосконалення змісту й методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів. У дослідженні уточнено зміст базових понять, зокрема «комунікативно-мовленнєва компетентність дітей дошкільного віку», «комунікативно-мовленнєва компетентність майбутнього вчителя-логопеда», «готовність майбутнього вчителя-логопеда до формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в інклюзивному освітньому середовищі».

Теоретично обґрунтовано методологічні підходи до професійної підготовки майбутніх вчителів-логопедів та визначено структуру їхньої професійної готовності, яка охоплює професійно-особистісний, емоційно-ціннісний, комунікативно-когнітивний і діяльнісно-поведінковий компоненти. Визначено критерії, показники та рівні сформованості професійної готовності майбутніх вчителів-логопедів до формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вчителів-логопедів, що передбачають формування емоційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, інтеграцію теоретичної та практичної підготовки, розвиток комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців та використання сучасних інноваційних технологій навчання. Розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх вчителів-логопедів, яка включає методологічно-цільовий, організаційно-змістовий і діагностико-результативний блоки та забезпечує цілісність процесу формування професійної готовності. Для реалізації моделі розроблено й упроваджено методичне забезпечення, зокрема вибіркові освітні компоненти «Дитяча література та театралізована діяльність у практиці вчителя-логопеда» та «Інноваційні комунікативно-мовленнєві технології в логопедичній практиці». Результати педагогічного експерименту підтвердили ефективність запропонованих організаційно-педагогічних умов і структурно-функціональної моделі. В експериментальній групі зафіксовано позитивну динаміку за всіма критеріями сформованості професійної готовності майбутніх вчителів-логопедів до формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в інклюзивному освітньому середовищі.

2. The dissertation is devoted to the theoretical substantiation, development, and experimental verification of organizational and pedagogical conditions for training future speech and language teachers for the formation of communicative and speech competence of preschool children in an inclusive educational environment. The relevance of the study is determined by the modernization of higher and inclusive education, the need to train competitive specialists in special education capable of professional activity in conditions of educational diversity, as well as by the necessity to improve the content and methodological support of professional training for future speech and language teachers. The study clarifies the content of the key concepts, including «communicative and speech competence of preschool children», «communicative and speech competence of a future speech and language teacher», and «professional readiness of future speech and language teachers for the formation of communicative and speech competence of preschool children in an inclusive educational environment». The methodological approaches to the professional training of future speech and language teachers have been theoretically substantiated, and the structure of their professional readiness has been determined. The proposed structure includes professional-personal, emotional-value, communicative-cognitive, and activity-behavioral components. The criteria, indicators, and levels of professional readiness of future speech and language teachers for the formation of communicative and speech competence of preschool children have been identified. The organizational and pedagogical conditions for training future speech and language teachers have been theoretically substantiated and experimentally verified. These conditions involve fostering an emotional and value-based attitude toward professional activity, integrating theoretical and practical training, developing communicative and speech competence of future specialists, and employing innovative educational technologies. A structural and functional model for training future speech and language teachers has been developed. The model comprises methodological-target, organizational-content, and diagnostic-resultative blocks and ensures the integrity of the process of developing professional readiness. To implement the proposed model, educational and methodological support was developed and introduced, including the elective educational components «Children's Literature and Theatrical Activities in the Practice of a Speech and Language Teacher» and «Innovative Communicative and Speech Technologies in Speech and Language Practice». The results of the pedagogical experiment confirmed the effectiveness of the proposed organizational and pedagogical conditions and the structural and functional model. Positive dynamics were recorded in the experimental group across all criteria of professional readiness of future speech and language teachers for the formation of communicative and speech competence of preschool children in an inclusive educational environment.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Соха Н. В. Результати педагогічного експерименту у сфері підготовки майбутніх вчителів-логопедів до формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку. Наукові інновації та передові технології. 2025. № 12. С. 1985–2002
- Соха Н. В. Методологічні засади інтерпретації понять «простір» і «середовище» в інклюзивному контексті підготовки логопедів. Інклюзія і суспільство. 2025. № 2(10). С. 28–40.
- Соха Н. В. Міжнародний контекст підготовки логопедів до інклюзивної взаємодії : порівняльно-аналітичний огляд. Інноваційна педагогіка. 2025. № 85. Т. 2. С. 82–90.
- Соха Н. В. Теоретичний аналіз мотиваційного компоненту психологічної готовності майбутніх логопедів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі. Педагогічні науки : теорія та практика. 2024. № 4. С. 74–81
- Соха Н. В. Компоненти, критерії, показники сформованості готовності майбутніх логопедів до формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : збірник наук. праць. Запоріжжя : КПУ, 2024. № 96. С. 58– 67.
- Соха Н. В. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх логопедів як наукова проблема. Педагогічні науки : теорія та практика. 2023. № 4 (48). С. 89–96.
- Соха Н. В. Аналіз теоретико-методологічних засад підготовки майбутніх логопедів до професійної діяльності. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : збірник наукових праць. Запоріжжя : КПУ, 2023. № 89. С. 148–154.
- Соха Н. В. Інформаційно-комунікативні технології в інклюзивному освітньому середовищі. Психолого-педагогічні передумови успішності функціонування особистості в інформаційному суспільстві : матеріали Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції. Дніпро : Журфонд, 2022. С. 202–204
- Соха Н. В., Сафонік Н. П. Профілактика мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку в умовах війни в Україні. Вплив глобалізації на педагогіку і психологію як науку : матеріали Міжнародної наукової конференції (25-26 грудня 2024 р., м. Рига, Латвійська Республіка). Рига, Латвія : Видавництво «Б Рига : Baltija Publishing, 2024. С. 163–167.
- Соха Н. В. Розвиток стресостійкості здобувачів вищої освіти в умовах війни в Україні. Спеціальна освіта та соціальна інклюзія : виклики XXI століття : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 21 листопада 2024 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2024. С. 37–39.
- Соха Н. В. Вплив освітнього середовища на особистісний розвиток викладачів та здобувачів вищої освіти. Організація освітнього середовища : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 24 жовтня 2024 р.). Запоріжжя : ЗНУ, 2024. С. 119–121.
- Соха Н. В. Освітня мнемотехніка в логопедії. Спеціальна освіта та соціальна інклюзія : виклики XXI століття : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю Запоріжжя : ЗНУ, 2023. С. 26–29.

- Соха Н. В. Альтернативна та додаткова комунікація як сукупність засобів розвитку комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей з ООП. Засоби і прийоми, які сприяють розвитку й комунікації педагогів та дітей з особливими освітніми потребами : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 30 січня – 12 березня 2023. Одесса : Видавничий дім «Гельвентика», 2023. С. 97–100

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U104202

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соловйова Тетяна Геннадіївна

2. Tetiana H. Soloviova

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3676-7978

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матвієнко Олена Валеріївна

2. Olena V. Matviienko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5746-4864

Додаткова інформація: https://www.webofscience.com/wos/author/record/M-1484-2018; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211280864; https://scholar.google.com.ua/citations?user=uizXgSoAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горшкова Галина Володимирівна
2. Galyna Gorshkova

Кваліфікація: д.філософ, доц., 015

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2666-7925

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" Запорізької обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 22133718

Місцезнаходження: вул. Наукового містечка, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69017, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клопов Роман Вікторович
2. Roman V. Klopov

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9036-4331

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кучерак Ірина Володимирівна

2. Iryna V. Kucherak

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4199-1328

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Сущенко Лариса Олександрівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Сущенко Лариса Олександрівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Дребезов Денис Олегович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

